Kaip elgtis, jei atsitiktų avarija atominėje elektrinėje

Įvykus avarijai atominėje elektrinėje gyventojai būtų informuoti sirenų kauksmu, o vėliau per radiją ir televiziją gautų tikslią informaciją ir patarimus, kaip elgtis. Valstybės institucijos yra parengusios planus, pagal kuriuos būtų organizuojama gyventojų apsauga, tačiau gyventojai ir patys turėtų rūpintis savo saugumu ir žinoti, kaip elgtis tokios avarijos atveju.

Kaip paruošti maisto atsargas

Visi maisto produktai sudedami į šaldytuvus, sandariai uždaromus indus, stiklainius, metalines dėžutes, polietileninius maišelius; bulvės ir daržovės supilamos į dėžes, išklotas popieriumi, celofanu, polietileno plėvele arba klijuote, iš viršaus uždengiamos brezentu arba kitokiu tankiu audeklu. Geriamasis vanduo turi būti saugomas sandariai uždarytose termosuose, stiklainiuose, bidonuose ir kt.

Kaip pasiruošti paprasčiausias kvėpavimo organų apsaugos priemones

Užterštoje vietovėje paprastai naudojamos kvėpavimo organų apsaugos priemonės. Šiam tikslui tinka visų rūšių dujokaukės ir respiratoriai, tačiau galima naudoti ir paprasčiausias savos gamybos apsaugos priemones – iš vatos ir marlės sluoksnio padarytus raiščius, kurie gerai saugos nuo radioaktyviųjų teršalų. Raištis daromas taip: 1 m ilgio ir 0,5 m pločio marlės ar kito turimo audinio viduryje, 30x20 cm plote, paklojamas 2 cm storio vatos sluoksnis. Marlės kraštai per visą ilgį iš abiejų pusių užlenkiami ant vatos, o marlės galai (apie 30–35 cm) įkerpami per vidurį, kad iš kiekvieno galo pasidarytų po du raiščius. Apatiniai raiščio galai surišami ant viršugalvio, viršutiniai – ant pakaušio. Jei neturite vatos ir marlės, tinka ir keliais sluoksniais sulankstytas rankšluostis, skarelė ar medžiagos skiautė. Įsidėmėkite, kad panaudotos apsaugos priemonės yra vienkartinės ir toliau naudoti netinka.

Kūnui apsaugoti yra įvairiausios specialios apsauginės aprangos, tačiau jas paprastai turi avarijos padarinius likviduojantieji pareigūnai. Gyventojai galėtų vilkėti paltais, striukėmis, lietpalčiais, polietileno apsiaustais ir pan., tik reikėtų užsisegti visas sagas, užtrauktukus, pastatyti apykakles, užsimauti gumines ar odines pirštines. Kojoms apsaugoti geriausiai tinka guminė avalynė.

Kaip atlikti jodo profilaktiką

Jodo profilaktika atliekama siekiant apsaugoti skydliaukę nuo radioaktyviojo jodo poveikio. Jodo tabletes pradėkite vartoti tik tuomet, kai apie **tai bus paskelbta per visuomenės informavimo priemones**. Apie profilaktikos reikalingumą gali spręsti tik medikai, nes jie yra pasirengę kvalifikuotai įvertinti situaciją ir yra įpareigoti laiku pateikti rekomendacijas ekstremalių situacijų centrams, kurie tučtuojau informuos gyventojus. Nors įvykus avarijai jūs gausite tikslius nurodymus, kaip vartoti stabiliojo jodo preparatus, tačiau siūlome jau dabar susipažinti su jų vartojimo instrukcija. **Jodo profilaktika** – tai kalio jodido (KI) arba kalio jodato (KIO3) tablečių (kai jų nėra, tinka 5 % jodo tinktūra) vartojimas.

Stabiliojo jodo preparatų vienkartinė paros dozė įvairioms žmonių grupėms tokia:

- Suaugusieji iki 40 metų (tarp jų nėščios ir maitinančios moterys) ir 13–16 metų paaugliai išgeria 130 mg kalio jodido arba 170 mg kalio jodato. Tabletės būna įpakuotos po 125 mg arba 250 mg. Jeigu tabletė sveria 125 mg, išgerkite visą, jei 250 g – pusę tabletės).
- Vaikams nuo 3 iki 12 metų skiriama 65 mg kalio jodido arba 85 mg kalio jodato. Tai pusė suaugusiųjų dozės.
- Kūdikiams nuo 1 mėnesio iki 3 metų duodama 30–35 mg kalio jodido arba 40–45 mg kalio jodato. Tai ketvirtis suaugusiųjų dozės.
- Naujagimiams iki 1 mėnesio skiriama 15 mg kalio jodido arba 20 mg kalio jodato. Tai aštuntadalis suaugusiųjų dozės.

Vienkartinė stabiliojo jodo dozė apsaugo skydliaukę 24 valandas. Naujagimiams iki 1 mėnesio amžiaus skiriama vienkartinė stabiliojo jodo dozė. Nėščioms ir maitinančioms moterims – ne daugiau kaip dvi vienkartinės dozės. Kitoms gyventojų grupėms gali būti skiriamos kelios vienkartinės dozės, bet ne daugiau kaip 10.

Geriausia jodo tabletes gerti po valgio. Vaikams patogu jas duoti ištirpintas bet kokiame gėrime ar skystuose vaikų maisto produktuose. Ištirpintos tabletės išgeriamos nedelsiant, nes greitai tampa neaktyvios.

Neturint tablečių, galima vartoti 5 % jodo tinktūrą. Vaikams iki 2 metų 1–2 lašai 5 % jodo tinktūros skiriami 3 kartus per dieną ne ilgiau kaip 7 paras. Vaikams nuo 2 metų ir suaugusiesiems skiriami 3–5 lašai 5 % jodo tinktūros 3 kartus per dieną ne ilgiau kaip 7 paras.

Jeigu gavote nurodymą likti namuose

Pirmiausia reikės sandarinti būstą. Uždarykite duris, langus ir orlaides. Uždenkite dūmtraukius, vėdinimo ir kitas angas. Nepamirškite ir balkonų durų. Viską sandariai uždarę, langus ir duris apklijuokite popieriaus ar polimerinėmis juostelėmis. Plastikiniai langai bei balkonų durys labai sandarūs, jų papildomai sandarinti nereikia.

Pasiruoškite maisto atsargų ir paprasčiausių kvėpavimo organų apsaugos priemonių.

Laikykite įjungę radiją ir televizorių, nes jums nuolat bus teikiama naujausia informacija bei rekomendacijos, kaip elgtis.

Jei prireiktų evakuotis

Jeigu gyvenate 30 km spinduliu apie AE, iškilus avarijos grėsmei ar jai įvykus, per radiją gali būti pranešta, kad vyks evakavimas. Pasiruoškite pačius būtiniausius daiktus, kuriuos pasiimsite su savimi (dokumentus, pinigus, šeimynines relikvijas, vaistus, užrašų knygelę su telefonais, kelis mėgstamiausius vaikų žaislus). Gyventojai, įsikūrę 5 km spinduliu apie elektrinę, būtų evakuoti vos tik kiltų avarijos grėsmė, nesvarbu, ar avarija tikrai įvyks, ar pasiseks jos išvengti.

Paskelbus apie galimą evakavimąsi, pasiruoškite maisto produktų 2–3 dienoms. Pasiimkite reikalingus daiktus, viską tvarkingai sudėkite į lagaminus, kelioninius krepšius, kuprines. Prie kiekvieno imamo su savimi daikto pritvirtinkite kortelę su savo vardu, pavarde.

Būtiniausių daiktų sąrašas

1. Pirmosios medicinos pagalbos vaistinėlė. Nepamirškite reguliariai vartojamų vaistų.
2. Dokumentai (pasas, gimimo ir santuokos liudijimas, atestatas, diplomas, nuosavybės dokumentai).
3. Pinigai (grynieji pinigai, kreditinės kortelės, vertybiniai popieriai, brangenybės).
4. Šeimyninės relikvijos.
5. Maistas 2-3 dienoms.
6. Reikalingi drabužiai (pagal sezoną).
7. Tualetiniai reikmenys.
8. Asmeninės apsaugos priemonės.
9. Nešiojamasis radijo imtuvas, žibintuvėlis, atsarginiai elementai, žiebtuvėlis.

Neužmirškite savo kaimynų. Pasiteiraukite, ar jie girdėjo pranešimus. Padėkite vieni kitiems. Gal šalia jūsų gyvena neįgalūs žmonės, vieniši seneliai ar mažamečiai vaikai, šiuo metu leidžiantys laiką be tėvų – pasidomėkite, ar yra kam pasirūpinti šiais žmonėmis. Jei ne – padėkite jiems arba skambinkite telefonu **112** ar kitais skubios pagalbos telefonais – **01, 02, 03**.

Pasiimkite savo šunis, kates ir t.t. Dėl gyvulių ūkininkai gaus atskirus nurodymus.

Palikdami namus, išjunkite elektros prietaisus, sandariai uždarykite langus bei duris ir atlikite visus jums žinomus ir įprastus veiksmus, kuriuos darote išvykdami bent kelioms dienoms.

Elkitės ramiai.

Jeigu galite be pašalinės pagalbos pragyventi 3 dienas – jūs pasirengę evakuacijai.

Ūkininkams

Pagrindinis ir patikimiausias gyvulių apsaugos būdas – suvaryti juos į sandarius tvartus, daržines. Patalpų plyšiai užtaisomi molio arba cemento skiediniu, durys ir langai apkalami plėvele ar toliu. Kur nėra rėmų, langų angas reikia uždėti plytomis arba maišais su žemėmis; dalį langų galima uždengti mediniais skydais. Į ventiliacijos vamzdžius reikia įstatyti paprasčiausius filtrus iš maišinio audinio, pjuvenų, šieno arba samanų.

Šuliniai, girdyklų loviai ir visi gyvulių šėrimo indai uždengiami sandariais mediniais arba kitokiais dangčiais.

Patalpose paruošiamos pašarų ir vandens atsargos 5–7 paroms. Lauke laikomos pašarų atsargos uždengiamos brezentu, plėvele, ne plonesniu kaip 15 cm storio šiaudų arba smulkių šakelių sluoksniu. Virš šieno stirtų reikia padaryti stogelius. Vandens atsargoms laikyti tinka bet kokie sandariai uždaromi indai – cisternos, statinės, bakai, kubilai.

Parengta pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento rekomendacijas